

Muğla'nın Milas ilçesinde bulunan Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş., Akbelen Ormanı'na açılmak istenen kömür madeni için gereken ağaç kesimiyle gündemde.

Yerli linyit kömürü kullanarak elektrik üretimi yapan Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş., 2014 yılında IC İçtaş ve Limak Enerji firmaları tarafından devralınarak özelleştirildi. Bugün, Yeniköy Termik Santrali'nde 2 ünite ve Kemerköy Termik Santrali'nde 3 ünite ile toplam 1095 MW kurulu güce sahip santraller Türkiye'nin elektrik ihtiyacının ortalama yüzde 2,5'ini, Ege'de kullanılan elektriğin ise yaklaşık yüzde 62'sini karşılıyor.

Enerji üretimini sürdürebilmek için maden ruhsat sahalarındaki 78 hektarlık alanda bulunan linyit rezervini çıkartmak için kesime başlayan işletme, İkizköylü sakinlerinden bazıları ve dışardan bölgeye organize şekilde gelen Doğa'nın Çocukları, ODTÜ'lüler, KESK Foça Tarih ve Doğa Talanına Hayır Platformu , İzmir Tabip Odası gibi farklı şehir ve ilçelerden gelen STK lar tarafından eylem yapılarak protesto ediliyor. CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu da Muğla'ya giderek protestoculara destek verdi.

Son yıllarda her madenin (altın, bakır, kömür) aranması ve rezerv olarak yeterli olanların işletilmesi çevre kaygıları ileri sürülerek engellenmeye çalışılıyor. Bu protestocuların yabancı vakıf ve devletlerce kendi çıkarları için fonlandığı geçmişte kanıtlanmıştı. Hablemitoğlu bunları araştırıp yazdığı için bir suikasta kurban gitmişti.

Dünyada hiçbir ülke belirlediği ekonomik değere sahip madenlerini yerin altında bırakmaz çevreye en az zarar vererek onları işletir ekonomisine kazandırır.

Öte yandan, Tes-İş ve Maden-İş iddia edildiği gibi bir ağaç "katliamı"nın olmadığını kaydetti. Milas muhtarları ise, kesime karşı çıkmak için eylem yapan vatandaşların bölgeden olmadığını öne sürdü.

SENDİKALAR RAPOR HAZIRLADI

Maden-İş Yatağan ve Havalisi Şube Başkanı Osman İlhan ve TES-İŞ Yatağan Şube Başkanı, TÜRK-İŞ Muğla İl Temsilcisi Fatih Erçelik'in imzasıyla hazırlanan raporda, şunlar öne çıktı:

"Ortada öyle çarpıtıldığı gibi herhangi bir ağaç veya zeytin katliamı yoktur. Taşıma öncesinde yapılan budama işlemine ağaç katli diyenler maalesef iftira suçu işlemektedirler. Olay yıllardır yapıldığı gibi zeytinlerin budandıktan sonra kök bütünlüğü sağlanarak sökülüp başka bir yere dikilmesinden ibarettir. Zeytinler taşındıkları yeni yerlerinde yeşerip zeytin veriyorlar."

Madenciler yaptıkları eylemle 'Orman da bizim maden de' dedi.

5 BİN İŞÇİYE EKMEK KAPISI

Santraller ve kömür ocaklarında yaklaşık 5 bin işçinin çalıştığı bilgisinin yanı sıra bölgede kömür maden sahaları ve işletme alanları ile tarım alanları kesiştiği belirtilen raporda, "Özellikle zeytinlik alanlarda madencilik yatırım ve faaliyetleri yasal mevzuatlar çerçevesinde neredeyse imkansız hale gelmiştir. Bölgemizde madencilik faaliyetleri için alınan yasal izinlerin iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle sık sık davalar açılmaktadır... Halbuki termik santraller için kömür çıkarılan alanlar daha sonra ağaçlandırılarak yeşile dönüştürülüyor." denildi.

'BİLGİ KİRLİLİĞİNE DİKKAT'

Enerji ve maden işçilerinin işini ve geleceklerini tehdit eden saldırılarla karşı karşıya olduğu kaydedilen raporda,

şunlar yer aldı:

"TES-İŞ ve Maden-İŞ Sendikaları olarak bugüne kadar sustuk, polemiğe girmemeye özen gösterdik. Ancak santrallerde üretimin durmasına neden olacak eylemlere karşı sessiz kalamayız. İşimiz, Aşımız ve Geleceğimiz bizim kırmızı çizgimizdir. Biz ekmeğimizin peşindeyiz. Ortada zeytin katliamı filan yoktur. Halkımızı bu tür bilgi kirliliğine ve provokasyonlara karşı daha dikkatli olmaya davet ediyoruz. Sonuç olarak; bölgemiz ve ülkemiz ekonomisine çok önemli bir katma değer yaratan Yatağan, Yeniköy ve Kemerköy Termik Santrallerinin kömüre ulaşımının engellenmesi durumunda ciddi sorunların ortaya çıkacağı ve dolayısıyla elektrik üretiminin sekteye uğrayacağı aşıkardır. Desteklerinizi bekliyoruz."

ONLAR ENERJİ ÜRETİYOR BİZ DE ZEYTİN

Milas'a bağlı muhtarlar da daha önce yaptıkları açıklamada, şu ifadeleri kullandı:

"Yaklaşık 40 yıldır bu santrallerle birlikte yaşıyoruz. 40 yıldır onlar enerji üretiyor; biz zeytin yetiştiriyor, toprağı işliyor, hayvancılık yapıyor, onların ürettiği enerjiden faydalanıyoruz. Santraller, sadece enerji üretmiyor, bölgemizin ekonomisini ayakta tutuyor..."

"Bölgeye yabancı insanların bile bölgeyle ilgili tasarrufları oluyor ama kimse bize danışmıyor. Buraya yılda bir kez tatil için gelen insanlar geleceğimizle ilgili kararlar vermeye çalışıyorlar. Kameraların karşısına geçip Milas köylüsü gibi görünmek için başlarına yemeni bağlayan bu insanları tanıyor ve bizden olmadıklarını biliyoruz."

ORMAN DA BİZİM SANTRAL DE

"Bu sözde çevreciler diyorlar ki; santraller kapatılsın, kömür çıkarılmasın! Acaba biliyorlar mı, burada bulunan 26 köyde yaşayanların önemli bir kısmı santral sayesinde geçimini sağlıyor, evine ekmek götürüyor, çocuklarını büyük şehirlere üniversiteye gönderebiliyor..."

"Toprağı işleminin önemini bildiğimiz gibi ülkenin enerjiye ihtiyacı olduğunu da biliyoruz. Bir yandan tarımla uğraşırken bir yandan da ailemizden en az bir kişi santralde çalışıyor. Yüzlerce insanımız santralden emekli olmuş, emekli maaşıyla rahatça geçiniyor. Santraller sayesinde köylerimizden büyük şehirlere göç etmek zorunda kalmıyoruz. Diyeceğimiz o ki, biz bu bölgenin insanıyız, burada yaşıyoruz ve burayı en iyi biz biliyoruz. Kimse dışarıdan gelip bize ahkam kesmesin, şov yapmasın. Madencilik de tarımı da biz yapıyoruz."

ZEYTİNLİK DÜZENLEMESİ

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, elektrik ihtiyacının karşılanmasına yönelik yapılacak madencilik faaliyetinin zeytinlik alanlara denk gelmesi durumunda uygulanacak yeni usul ve esaslara ilişkin düzenleme yaptı. Düzenleme şöyle ifade edildi: "Kamu yararının gözetilmesi şartıyla, sahada madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının iznine tabi olacaktır. Sahadaki zeytin ağaçları Tarım ve Orman Bakanlığı'nın izni ve uygun görüşüyle, faaliyet yürütülecek saha ile eşdeğer büyüklükteki yeni bir bölgeye taşınacaktır. Zeytin ağaçların kesilmesi söz konusu değildir."

1 AĞACA KARŞI 5 FİDAN

"Zeytin ağaçlarının taşınacağı bölge, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenecek ve mücbir bir sebep olmadıkça taşınma işlemi olmayacaktır. Zeytin sahasının taşınmasına ilişkin tüm masraflar ve ortaya çıkacak tüm talepler, ilgili sahada maden faaliyeti yürütecek şirket tarafından karşılanacaktır. İlgili firma, taşınan ve tutmayan her bir zeytin ağacına karşılık 5 yeni fidan dikmekle yükümlü olacaktır. Sahadaki maden faaliyetlerinin tamamlanmasının ardından, saha rehabilite edilecek ve eski haline getirilecektir. Sahanın rehabilite edilmesi Tarım ve Orman Bakanlığınca uygun görülecek alanda dikim normlarına uygun bir şekilde gerçekleştirilecektir. Kamuoyuna saygıyla duyurulur."

'ZEYTİNLİK YOK'

Şirket, kesim yapılacak bölgeye ilişkin şu bilgileri verdi:

"Söz konusu ağaçların önemli bir bölümünün orman işletmeciliği açısından ömrünü doldurduğu ve yenilenmesi gerektiği uzmanlar tarafından raporlanmış durumda. Akbelen bölgesinde herhangi bir zeytin ağacı ya da zeytinlik bulunmamaktadır."

Muğla 1'inci İdare Mahkemesi, 28 Temmuz 2023 te Akbelen Ormanı'ndaki ağaç kesiminin durdurulması için yapılan başvuruyu üçüncü kez reddetti.

Mahkeme kararında, "Dosyanın incelenmesinden davacı ve bir kısım müdahil davacılar işletme sahasında yer alan ağaçların 24/07/2023 tarihinde kesilmeye başlandığı, ağaç kesiminin devam etmesi halinde Akbelen Ormanı'nın yok olacağı, bu durumun ise esasta verilecek kararı etkisiz hale getireceği ileri sürülmek suretiyle yürütmeyi durdurma talebinde bulunulmuş ise de yukarıda anılan

2577 sayılı kanunun 27. maddesinde öngörülen şartların birlikte gerçekleşmediği anlaşıldığından yürütmenin durdurulması işleminin üçüncü kez reddine karar verildi" denildi.

Muğla'nın Milas ilçesine bağlı Akbelen mevkiinde faaliyet yürüten ve 1.095 MW güce sahip olan Yeniköy ve Kemerköy Termik Santrallerinin Türkiye'nin enerji ihtiyacının yüzde 2.5'ini, Aydın, Denizli ve Muğla'nın enerji ihtiyacının ise yüzde 62'sini karşıladığı ortaya çıktı. Santrallerin maden arama ruhsatının 23 bin 307 hektar büyüklüğünde olduğu ve söz konusu alanın sadece 78 hektarlık kısmında arama yapıldığı bildirildi. Santrallerin yerli linyit kaynağı sayesinde sadece 2022'de 1,3 milyar metreküp doğalgaz ithalatının önüne geçtiği, cari açığın kapatılmasına yıllık 1 milyar dolar katkı sağladığı öğrenildi.

3 KENTİN ELEKTRİĞİNİN YÜZDE 62'SİNİ KARŞILIYOR

Bölgede bulunan kömür rezervinin kalitesine ve kimyasal özelliklerine bağlı olarak inşa edilen Yeniköy ve Kemerköy Termik Santrallerinde sadece bölgede çıkarılan yerli kömürün kullanılabildiği ifade ediliyor. Söz konusu santrallerin ülkemizin elektrik ihtiyacının yüzde 2.5'ini, önemli bir turizm bölgesi olan Ege'nin 3 kenti Aydın, Denizli ve Muğla'nın yaklaşık yüzde 62'sini karşıladığı belirtiliyor.

BÖLGEYE ÖNEMLİ İSTİHDAM SAĞLIYOR

Santraller bölge halkının istihdamı için de önem taşıyor. Santrallerde toplamda 3 bin 100 vatandaş çalışıyor. Çalışanların yüzde 75'ini bölge halkı oluşturuyor. Yerli linyit kaynağı sayesinde sadece 2022'de 1,3 milyar metreküp doğalgaz ithalatının önüne geçilirken, cari açığın kapatılmasına da 1 milyar dolar katkı sağlıyor. Santrallerin 23 bin 307 hektarlık alanda ruhsat hakkı bulunuyor. Elektrik üretiminin devamı için ruhsat alanının sadece 78 hektarlık kısmında çıkarma işlemi yapılıyor.

MİLYONLARCA FİDAN DİKİLDİ

Santraller ile Orman Genel Müdürlüğü arasında 2020'de yapılan "Ağaçlandırma Protokolü" gereğince 3 milyon fidan dikimi gerçekleştiriliyor. 2025 sonuna kadar fidan dikiminin 5 milyona çıkarılması hedefleniyor. Bilirkişilerce hazırlanan raporun mahkeme tarafından kabul edildiği, yürütmeyi durdurma kararının reddedildiği, 78 hektarlık alandaki izin, santrallerinin elektrik üretimi için kritik önem taşıdığı vurgulanıyor. 1992'den günümüze kadar maden sahalarında 415 binin üzerinde akasya, zeytin, kızılçam, fıstık çamı, mavi selvi, sakız ağacı ve incir ağacı dikimi yapıldığı, sahaya dikilen 22 bin 100 zeytin ağacından toplanan zeytinlerden zeytinyağı elde edildiği ve bölge ekonomisine katkı sunuyor.

TMMOB Maden Mühendisler Odası, Muğla'nın Milas ilçesine bağlı İkizköy halkı Akbelen Ormanı'nda Limak ve IC İçtaş ortaklığındaki YK Enerji'nin maden sahası için açıklama yaptı.

Madenlerimizin işletilmesi üretimin artırılmasını kendi mesleğini savunması gereken TMMOB Maden Mühendisler Odası kafa karıştırmaya devam etti.

"Madenlerin gerçek sahibi halkımızdır" başlıklı açıklamada, rezerv azlığı nedeniyle soruna kalıcı çözüm üretmeyecek projede yöre halkının onayı ilkesi şartı göz ardı edildiği, yöre halkıyla karşı karşıya gelinerek devlet gücü kullanılarak sorunun toplumsallaştırıldığı vurgulandı.

Ormanda sürdürülen ağaç kesiminin acilen durdurulması gerektiği belirtilen açıklamada, yöre halkının onayının sağlandığı kalıcı bir çözüm için tüm tarafların yer aldığı yeni bir sürecin başlatılması yönünde çağrı yapıldı.

Açıklama şöyle:

"Son günlerde kamuoyu Akbelen ormanında işletmecisi firma Limak-İC İctaş ortaklığı tarafından yapılan ağaç kesimine ve kesime direnen yöre halkı ile onlara destek veren yurttaşların mücadelesine odaklanmıştır. Çağdaş madencilik ilkelerinden biri olan "Yöre Halkının Onayı" ilkesi göz ardı edilerek başlatılan ağaç kesme işlemi kolluk kuvvetlerinin güç kullanması nedeniyle bir üst boyuta ulaşmıştır.

Günümüz dünyasında yerel halkın onayı sağlanmadan ve çevreyle barışık işletmecilik kriterlerine uyulmadan herhangi bir ekonomik faaliyetin yapılması mümkün değildir. Bu kriterler göz ardı edildiği sürece toplumla karşı karşıya gelmek kaçınılmazdır. Bu nedenle her ekonomik faaliyet uzun vadeli planlanmalı, yöre halkı sürece dahil edilmeli ve gerekli çevresel kriterlere uyulmalıdır.

Yöredeki Yeniköy Termik Santrali 1986 yılında, Kemerköy Termik Santrali ise 1993 yılında kurulmuş ancak ilk andan itibaren yöre halkının tepkisine neden olmuşlardır. 1985 başlarında Kemerköy Santrali'nin yapımı için halkı ikna etmek üzere büyük bir gazeteci ekibi ile birlikte Muğla'ya giden dönemin başbakanı Turgut Özal, Milas/Ören'i ziyareti sırasında yoğun protestolarla karşılaşmıştır.

Kemerköy ve Yeniköy Santralleri beraberindeki 250 milyon ton rezerve sahip kömür işletmesi ve Kemerköy Liman Sahası'yla birlikte 2014 yılında İC İctaş Enerji ve Limak Enerji Ortaklığı'na satıldı. Aslında bir özelleştirmeden çok, doğrudan devlet güvencesiyle, o zamanki yandaş şirketlere mülkiyet devri yapılmış oldu.

Burada sorun sadece Yeniköy ve Kemerköy Termik Santrallerine kömür temin etmek, bu amaçla Akbelen Ormanında yaygın ağaç kesimi yapmaktan ibaret de değildir. Asıl sorun bölgede yapılmış veya yapılacak olan kamulaştırmalar sonrasında yöre halkının geçimini ve yaşam alanlarını nasıl sağlayacağıdır. Özelleştirmelerin yapıldığı pek çok yerde olduğu gibi İkiz Köy'de de sorun budur ve bu sorun köylü kadınlarımızın feryatlarıdır. Ancak kimse anlamamakta ve duymamaktadır.

Diğer bir sorun ise ülkemizin enerji yönetiminin uzun vadeli ve geniş perspektifli politikalarının olmamasından, akılcı planlamalara dayanmayan günübirlik uygulamalarla sorunları çözmeye çalışmasından ve Ülkemizin kaynaklarını yandaş firmalara peşkeş çekme politikalarından kaynaklanmaktadır.

Diğer taraftan, santral ve kömür işletmelerini devralan firmalar bugün artık rezervin tükenmesi sorunu ile karşı karşıya gelmişlerdir. Yeniköy ve Kemerköy santralleri için açık ocak yöntemiyle çıkarılacak kömür miktarının kısıtlı olduğu o zaman da bilinmekte olup, anlaşılan açık ocağın sonuna yaklaşmıştır.

Söz konusu özelleştirme ihalesinin şartnamesinde varlığı belirtilen milyonlarca ton rezervin önemli bir bölümü Turgut, Bayır, Karacahisar rezervleridir. Ancak bu rezervler derinlik nedeniyle sadece yeraltı yöntemiyle işletilebilecek niteliktedir. İşletmecisi firma tarafından bu mevcut rezervlerin işletilmesi gündeme alınmış mıdır? Yoksa yer altı üretim yönteminin pahalı ve maliyetli olması nedeniyle mi Akbelen Ormanının altındaki kısıtlı kömür rezervi ilk hedef olmuştur. Akbelen rezervinin de santrallerin uzun süreli işletilmesine yetecek miktarı içermediğinden, anlaşılan yine gün kurtarılmaya çalışılmaktadır. Yani yıllar önce plansız bir biçimde inşası gerçekleştirilen ve yaygın itirazlara neden olan bu santraller şimdi yeni bir itiraz sürecinin konusu olmuş durumdadırlar.

Rezerv azlığı nedeniyle soruna kalıcı çözüm üretmeyecek bu projede yöre halkının onayı ilkesi şartı göz ardı edilmiş, yöre halkıyla karşı karşıya gelinerek devlet gücü kullanılarak sorun toplumsallaştırılmıştır.

Madencilik faaliyetleri nedeniyle yerel halkın mevcut doğal yaşam alanlarının ve yaşam standartlarının olumsuz

yönde etkilenmesine izin verilmemeli, sağlıklı ve temiz bir çevrede yaşamlarını sürdürebilme hakları korunmalıdır.

Madencilik faaliyetlerinin her aşamasında faaliyetlerin çevre ve sosyal çevre üzerindeki potansiyel etkileri belirlenmeli, bu etkilerin olası sonuçları ortaya konulmalı, olumlu etkilerin güçlendirilmesi, olumsuz etkilerin ise kabul edilebilir bir düzeye indirilmesi ya da tamamen ortadan kaldırılması amacıyla faaliyeti yapan firmalardan gerekli ve yeterli taahhütler alınmalıdır.

Bütün bu nedenlerle Akbelen Ormanında sürdürülen ağaç kesimi acilen durdurulmalı, faaliyetin çevresel ve sosyal sonuçlarının da dikkate alındığı, yöre halkının onayının sağlandığı kalıcı bir çözüm için tüm tarafların yer aldığı yeni bir süreç başlatılmalıdır."

Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş., ağaçların kesilmesini önleyecek şekilde yer altı madenciliğinin yapılmasının mümkün olmadığını ifade etti. Şirketin yaptığı açıklama özetle şöyle oldu:

"Akbelen bölgesinin jeolojik yapısı gereği. Kamu kurumlarımızın ve akademisyenlerin yaptığı inceleme ve araştırmalara göre, Akbelen bölgesinin toprak yapısı yeraltı madenciliğine izin vermiyor. Araştırmalar, bölgede en üst tabakanın 1 ila 4 metre derinliğe sahip toprak yapısına sahip olduğunu, ikinci katmanda ise 5 ila 15 metre arasında marnlı yapının olduğunu ortaya çıkardı. Marn biriminin altında ise 10 ila 20 metre uzunluğunda linyit tabakası bulunuyor. Linyit cevherinin yüzeye çok yakın olması ve marn biriminin yumuşak ve suyla dağılabilen yapısı nedeniyle galeriler açarak yeraltı madenciliği yapmanın teknik olarak mümkün olmadığı bilimsel çalışmalarla kanıtlanmış durumda.

Geçmiş dönemde özellikle globalleşme adı altında ülkenin kaynaklarını yerli ve yabancı firmalara neredeyse peşkeş çekerek yarar zarar analizi yapılmadan çok sayıda özelleştirme yapıldı. Maalesef bu özelleştirmelerin çoğunda üretim artmadı bu kurumlarda istihdam azaldı. Madenlerimizde bundan nasibini aldı.

Bu konu tartışılmalıdır ve yarar görülen madenler devlet tarafından işletilmelidir. Bu ayrı bir konu başlığıdır.

Ekonomik rezerve sahip tüm madenlerimiz çevreye zararı en aza indirgenerek işletilmelidir. Madenlerden elde edilen gelir bölge halkının yaşam düzeyini geriletmemeli tam tersi arttırmalıdır.

Olayları provoke eden yabancı kuruluşlar ve fonlanan kuruluşlar belirlenip niyetleriyle halka teşhir edilmelidir.

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, Akbelen Ormanı'nda kömür madeni için yapılan ağaç kıyımına karşı süren eylemlere ilişkin, "Zillet ittifakı Cumhurbaşkanı ve Milletvekili Genel Seçimlerinde yaşadığı hüsranın sancısıyla ayar ve ölçülerini tamamen kaybetmiştir. Nasıl ki Gezi Parkı'nda konu ağaç değilse, Akbelen'de de ağaç olmadığı kesindir. Muhalefet partileri sandıkta alamadıkları sonucu sokakları karıştırarak, toplumsal olayları kaşıyarak, bir çatışma iklimi kurgulayarak kestirme yollardan almak istemekte, bu nedenle de provokasyon kuyruğuna girmekte bir sakınca görmemektedir" dedi.

Bilindiği gibi emeklilere yapılan son maaş artışı emeklileri çok zor durumda bıraktı. Emekli ve çalışanlar arasındaki maaş farkının kapatılması beklenirken bu yıl emekli aylıklarına birinci altı ayda yüzde 30, ikinci altı ayda yüzde 25 zam uygulanmış ve aylıklarda toplam yüzde 62,5 artış olmuştu. 2023 yılında asgari ücrete, kamu işçisi ve memur aylığına ortalama yüzde 110 artış yapılmıştı. Görüldüğü gibi çalışanlar ile emekliler arasındaki gelir makası dahada büyümüştü bunları gündemde tutarak iktidarı zorlaması beklenen ana muhalefet partisinin bu tür eylemlere katılarak gündemi değiştirmesi düşündürücüdür.